

LA INVESTIGACIÓ EN INFERMERIA

Julio Cabrero García i Miguel Richart Martínez*

La infermeria és una disciplina orientada cap a la pràctica; és també una professió. Per tant, la finalitat de la investigació en infermeria és desenvolupar una base de coneixements fundats científicament per a la millora de la pràctica professional. Potser és convenient delimitar d'alguna manera el seu camp d'estudi. L'associació internacional més prestigiosa d'infermeria —l'Associació Americana d'Infermeria— entén que l'àmbit i l'objecte de la investigació en infermeria és el desenvolupament de coneixements sobre la salut i la seua promoció al llarg del cicle vital, sobre l'atenció a les persones amb problemes de salut i incapacitacions i sobre les estratègies per a millorar la qualitat de vida de les persones, particularment d'alguns grups, com ara els ancians, els malalts crònics i els malalts terminals. La investigació en infermeria no és sinònim d'investigació biomèdica, ja que aquesta darrera s'interessa principalment per l'estudi de les causes i pel tractament de les malalties; tot i que ambdós tipus de recerca són complementàries.

La investigació en infermeria és una empresa jove, i, encara que se'n poden trobar alguns antecedents històrics en el segle XIX —amb les aportacions d'un dels pilars de la infermeria com ara Florence Nithingale, i d'altres— és en aquest segle i ja ininterrompudament on apareix, com una fita molt reveladora, la publicació de la primera i més prestigiosa revista dedicada a la investigació (*Nursing Research*), l'any 1952. D'aquesta joventut se'n deriven dos atributs: la seua immaduresa i el seu vigor. Amb tot, cal que siguem més explícits i que examinem detalladament les seues característiques actuals.

Qui fa i publica la investigació en infermeria? Sobretot infermers amb el grau de doctor que procedeixen majoritàriament de l'àmbit acadèmic: professors d'universitat, investigadors. Aquesta característica es dona també en altres disciplines, però en aquelles que tenen una orientació fonamentalment pràctica, com ara la infermeria, aquest predomini acadèmic

podria allunyar del focus i de la rellevància pràctics els resultats i les descobertes de la investigació. Surtosament, les anàlisis de la literatura mostren que l'àrea predominant de recerca és la infermeria clínica; en segon lloc l'educativa, i en tercer la de gestió (molt escassa). Tot i això, s'alcen veus crítiques que demanen una major inclinació de la investigació cap als problemes de la pràctica. Justes o no justes aquestes

crítiques, en els darrers anys s'han vingut desenvolupant alguns programes d'investigació i d'intervenció per a facilitar que les troballes de la recerca s'incorporen a la pràctica, que s'empren.

En un començament ja déiem que la investigació en infermeria complementa la investigació biomèdica, però que no es redueix a ella.

Això es comprova clarament

en classificar temàticament les investigacions que es realitzen en infermeria. En efecte, els temes més estudiats tenen a veure amb l'educació del pacient, l'enfrontament amb la malaltia, l'ansietat i altres estats psicològics del pacient. Uns temes que, sens dubte, tenen un clar sabor psicosocial. Aquesta mateixa tendència, per consegüent, s'observa en la fonamentació conceptual dels problemes d'investigació, on la psicologia és la primera ciència que aporta el suport teòric; en un segon lloc apareix la fisiologia, una ciència biomèdica, etc. Sobre aquest punt no falten teòrics o investigadors que destaquen negativament l'atenció sobre el marcat accent psicosocial, i paral·lelament també la negligència dels aspectes més biològics. Tot continuant incidint en qüestions conceptuals, hi ha un altre debat, potser més academicista, sobre la impossibilitat de desenvolupar una ciència de la infermeria sense teories pròpies d'infermeria (davant de teories importades d'altres disciplines com ara la psicologia, la sociologia, la fisiologia, etc.) que guien la recerca i la construcció del coneixement. Però no és el moment, o almenys el lloc, per a entrar en aquestes qüestions.

La multidisciplinarietat conceptual al·ludida té

**«LA INVESTIGACIÓ EN INFERMERIA
ÉS UNA EMPRESA JOVE.
D'AQUESTA JOVENTUT
SE'N DERIVEN DOS ATRIBUTS:
LA SEUA IMMADURESA I EL
SEU VIGOR»**

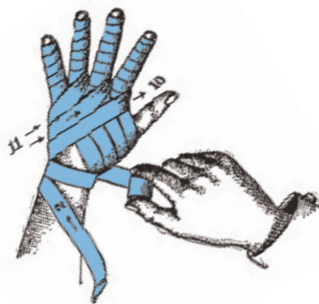
com una de les seues conseqüències la diversitat metodològica necessària per afrontar-la. Aquesta diversitat inclou l'ús dels dos paradigmes o tipus d'investigació: qualitatiu i quantitatiu. Com en altres disciplines, en infermeria també es planteja la pertinença i beneficis d'un tipus o altre de recerca. I, especialment en els darrers anys, molts autors estan defensant la conveniència de fer més investigació qualitativa. El cert és que actualment el gruix de la investigació en infermeria (prop del 90%) és quantitativa, a pesar del creixement observat en l'ús de dissenys qualitius.

Dins de la investigació quantitativa també es constata una gran varietat. Quant als dissenys, el ventall va des dels descriptius, transversals o longitudinals, fins als experimentals, com també l'assaig clínic controlat. Les tècniques de recollida de dades inclouen per una banda les fisiològiques (biofísiques, bioquímiques, microbiològiques) i, per l'altra, l'entrevista; tot i que les tècniques més emprades són, per aquest ordre, els qüestionaris, les entrevistes i els registres. Cal destacar la complexitat que suposa observar, si més no, tres menes de models de mesura: psicomètrics, clinimètrics i dels tests diagnòstics —de laboratori. Finalment, pel que fa a les tècniques d'anàlisi de dades, s'empren tant les tècniques univariades com les multivariades; aquestes darreres en clar augment, tot i que continuen emprant-se més les univariades. Continuant amb qüestions metodològiques, algunes veus molt autoritzades arriben a queixar-se del fet que la recerca que es publica en les revistes més prestigioses d'investigació és sovint més sòlida metodològicament que pel que fa a qüestions substantives o quant a descobertes empíriques. Aquesta última consideració potser resultarà familiar per als investigadors de les ciències conductuals i socials.

■ LA INVESTIGACIÓ ESPANYOLA

A diferència del panorama internacional, vist en els paràgrafs precedents, la investigació espanyola està marcada per l'absència de graus acadèmics superiors,

«LA RECERCA ESPANYOLA EN INFERMERIA ESTÀ MARCADA PER L'ABSÈNCIA DE GRAUS ACADÈMICS SUPERIORS, IMPRESCINDIBLES PER AL DESENVOLUPAMENT D'UNA INVESTIGACIÓ DE QUALITAT»

imprescindibles per al desenvolupament d'una investigació de qualitat. Amb tot i això, i fruit sobretot d'un important moviment d'impuls de la investigació, la producció augmenta dia rere dia en quantitat i en qualitat. Des de mitjans de la dècada passada, el nombre d'articles d'investigació s'ha quasi triplicat. Els investigadors són, principalment, diplomats en Infermeria, dones, que realitzen la seua recerca amb poc o nul finançament, per bé que cada any el nombre de sol·licituds en aquest camp augmenta, per exemple al Fons d'Investigacions

Sanitàries. Comptat i debatut, els professionals són els principals productors d'articles científics, tot i que en xifres relatives hi destaca la universitat. El nivell de documentació mostrat pels investigadors, encara que registra millores recents, és pobre. Temàticament no s'hi observa l'aspecte psicosocial característic del panorama internacional. Les cures mèdico-quirúrgiques, les cures materno-infantils i la salut pública i l'atenció primària són els temes més investigats, amb un creixement significatiu d'aquest darrer en els últims anys. També ací les teories d'infermeria serveixen en poques ocasions com a guies de la investigació. Els dissenys són complexos, i s'hi observa una major presència d'estudis descriptius (45%) i

menor d'investigació experimental (18% nacional davant del 28% internacional). Les anàlisis estadístiques són poc sofisticades, i són infreqüents les anàlisis multivariants. Els qüestionaris, l'observació i les històries clíniques són les tècniques de recollida de dades més emprades, i s'utilitzen els tests psicomètrics en comptades ocasions.

Per a concloure aquest breu article, ens agradaria recordar a tots aquells que no estiguen familiaritzats amb aquesta disciplina que la infermeria és una ciència jove, fins i tot immadura, més encara en el nostre país, i amb una enorme gamma d'interessos, ja que abraça des d'allò biològic fins a allò social. Tot plegat explica tant els seus titubejos com la seua fecunda diversitat. ☺

*Departament d'Infermeria
Universitat d'Alacant